

กิจกรรมประกอบนิทรรศการ ตั้มยำกุ้งวิทยา: วิชานี้อย่าเลียน!

.15 กุมภาพันธ์ 2560 **เสวนา** "สูตรไม่สำเร็จ เศรษฐก<u>ิจ 2540"</u>

24 มีนาคม 2560

เสวนา "รู้ไว้ไม่จน: เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวันฉบับชาวบ้าน"

29 เมษายน 2560 สี่โมงเย็นถึงสี่ทุ่ม

กิจกรรม ตลาดนัดเปิดท้ายขายของ รวมตัวเปิดท้ายขายของจากคนเคยรวย ของมือสอง ฯลฯ พร้อมร้านอาหาร เครื่องดื่ม **จับไมค์เล่า** "ด้มยำกุ้ง" วิชานี้สอนให้รู้อะไร ? เปิดประสบการณ์คนผ่านวิกฤตดัมยำกุ้งที่ไม่เคยเปิดเผยที่ไหนมาก่อน **หนังกลางแปลง** ชมภาพยนตร์ ภวังค์รัก หนังรักรสร้อนกรุ่นกลิ่นต้มยำกุ้ง พร้อมคุยกับผู้กำกับ สี ชาตะเมธีกุล

26 พฤษภาคม 2560

เสวนา โอกาสในวิกฤต : ทางใหม่ๆ ในต้มยำกุ้ง

20 มิถนายน 2560

ทัศนศึกษา ตามรอยทางเศรษฐกิจพอเพียง โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา

30 มิถุนายน 2560

ชมภาพยนตร์ นางนาก หนังไทยสู์โลกาภิวัตน์ ที่ทำให้เห็นปฏิกิริยาจากต้มยำกุ้ง พูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้กำกับ นนทรีย์ นิมิบุตร

Programs and Events for the Exhibition Tom Yum Kung Studies: Lessons (Un) Learned

15 February 2017

Public Talk "Learning from Scratch on the 1997 Economic Crisis"

24 March 2017

Public Talk "Useful tips: the Folk Economics for the Ordinary"

29 April 2017, 4 pm-10 pm

Flea Market Second hand goods and street foods

Special Talk "What did we learn from Tom Yum Kung Crisis: Untold stories from sufferer?"

Outdoor Film Screening "Concrete Clouds" and special talk by the director, Lee Chatametikool

26 May 2017

Public Talk "Crisis Opportunity: Exploring Alternative Paths"

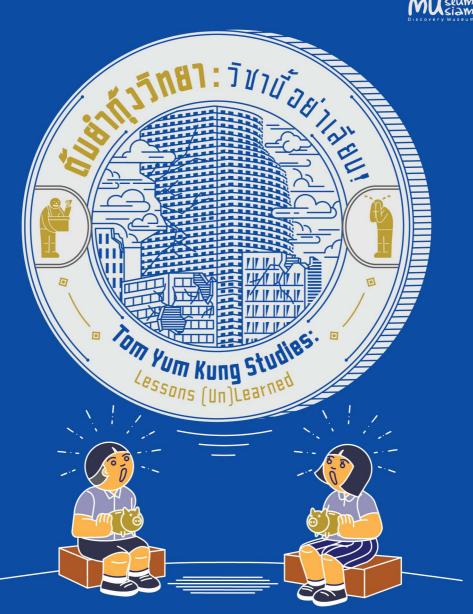
20 June 2017

Field Trip "Study Sufficiency Economy" at the Royal Chitralada Projects

30 June 2017

Film Screening "Nang Nak" and special talk by the director, Nonzee Nimibutr

6 March - 2 July 2017 10 AM - 6 PM (Closed Mondays) 6 มีนาคม - 2 กรกฎาคม 2560 เวลา 10.00 น. - 18.00 น. มิวเซียมสยาม (ท่าเตียน) เข้าชมฟรี ปิดวันจันทร์

สารผู้อำนวยการ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานบริหารและ พัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี มีพันธกิจหลัก ในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทางเลือกให้กับประชาชนในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ ในแต่ละ ปีมิวเซียมสยามได้จัดนิทรรศการหมุนเวียนปีละ 2 ครั้ง แต่ละครั้งเป็นการดึงเนื้อหาความรู้ด้าน ประวัติศาสตร์ สังคม มาต่อยอดให้เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

นิทรรศการ "ต้มยำกุ้งวิทยา: วิชานี้อย่าเลี้ยน!" เกิดขึ้นเนื่องในวาระครบรอบ 20 ปี วิกฤตเศรษฐกิจ 2540 ซึ่งประเทศไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในภาคการเงิน และ ได้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างไปยังแทบทุกส่วนของสังคม ทั้งรัฐบาลและประชาชนต่างก็พยายาม หาทางออก บนฐานของ "ทุน" ทางการเงิน และ "ทุน" ทางสังคมวัฒนธรรมที่แม้เวลาจะ ผ่านเวลามาเกือบ 20 ปีแล้ว แต่ประดิษฐกรรมทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่มีกำเนิดจากยุค "ต้มยำกุ้ง" ยังคงดำรงอยู่และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน

ปรากฏการณ์ "ต้มยำกุ้ง" จึงมีความสำคัญในแง่ของการเผยให้เห็นถึงรากฐานและลักษณะ พิเศษของสังคมไทย ที่ได้รับการหยิบ/ฉวยขึ้นมาใช้แก้ปัญหาในยามยาก จากความสำคัญของ ปรากฏการณ์ดังกล่าว สถาบันฯ จึงได้จัดทำนิทรรศการ "ด้มยำกุ้งวิทยา: วิชานี้อย่าเลียน!" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหยิบยกวิกฤตการณ์ "ด้มยำกุ้ง" เป็นกรณีศึกษาในการทำความเข้าใจ สังคมไทยในแง่มุมต่างๆ

ทั้งนี้ สถาบันฯ เชื่อว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ที่ยังมีชีวิต หรือประวัติศาสตร์ระยะใกล้ จะช่วยให้คนไทยเข้าใจและตระหนักถึงการเรียนรู้สังคมไทยผ่านบทเรียนในอดีต ทั้งยังทำให้ ได้สืบย้อนการต่อยอดของสิ่งที่ปรากฏในปัจจุบันว่ามีที่มาอย่างไร และเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ กำหนดอนาคตของสังคมร่วมกัน

ราเมศ พรหมเย็น ผู้อำนวยการสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

Director's Message

The National Discovery Museum Institute (NDMI), or "Museum Siam" is an agency under the Office of Knowledge Management and Development (Public Organization) and under supervision of the Office of the Prime Minister. Its major commitment is to provide the public alternative learning space through discovery museum. Museum Siam organizes two temporary exhibitions every year. Each draws on historical and social knowledge to promote creative learning.

The "Tom Yum Kung Studies: Lessons (Un) Learned" Exhibition marks the 20th anniversary of 1997 Asian financial crisis when Thailand was hard hit by financial crash. Its impacts on society could be felt in all sectors. Both the state and the public have been looking for a way out based on financial and social capitals.

Despite 20 years past, the economic and cultural innovations since the "Tom Yum Kung Crisis" still last and have developed over the time.

The "Tom Yum Kung" phenomenon was, therefore, pivotal unique characteristics and nature revealed in Thai society. Such hidden capitals have been put to good use to address the critical time. Given the pivotal importance of the phenomenon, NDMI has organized "Tom Yum Kung Studies: Lessons (Un) Learned", the exhibition that explores the "Tom Yum Kung Crisis" as a case study to be further analyzed and come to terms with society in various aspects.

NDMI believes a study of living history would help Thailand to be aware and realize the importance of the lessons learned from the past. Such historic vibe should help shed light on how we should proceed in the future. It should help us to chart our future together.

Rames Promyen

Director of National Discovery Museum Institute

เมื่อยี่สิบปีที่แล้ว "ตัมยำกุ้ง" รสแซ่บ ไม่ได้เผ็ดร้อนแค่ที่ปลายลิ้น แต่ยังเผ็ดลึกไปถึงแก่นของ ชีวิตผู้คนนับล้านในชื่อ "วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง" วิกฤตทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ที่เริ่มต้นจากไทย และ แพร่ไปทั่วเอเชีย หลายคนเลือกจบชีวิต ขณะที่อีกหลายคนเลือกดิ้นรนแต่อาจไม่รอด สิ่งที่เศร้า ที่สุดคือการลึมเลือนและละเลยที่จะหาบทเรียนจากประสบการณ์เหล่านั้น

"ต้มยำกุ้งวิทยา: วิชานี้อย่าเลียน!" คือ หลักสูตรครบรสในวาระครบยี่สิบปีแห่งวิกฤต มาร่วมกันค้นหาว่าอะไรคือต้นตอของวิกฤต?

อะไรคือพิษไข้ "ต้มยำกุ้ง" ?

และอะไรคือศักยภาพไทยๆ ที่เราใช้ฝ่าวิกฤต?

ที่สำคัญ เราพ้นห่วงโซ่แห่งวิกฤตไปแล้วจริงๆ หรือ?

ต้มยำกุ้งวิทยา ... วิชานี้เรียนเถอะ! ก่อนที่เราจะรู้ว่า ในวิกฤตที่ผ่านมา เราไม่ได้เรียนรู้ อะไรเลย

Twenty years ago, the very spicy Thai dish "Tom Yum Kung" did more than just fire up the taste buds. In a major financial crisis that spread from Thailand around Asia, and became known as the "Tom Yum Kung Crisis", the noted dish became associated with a searing heat that affected the lives of millions of Thai people. Many people chose to take their own lives, while others chose to struggle on in desperate circumstances. It would be highly regrettable if we forgot to learn the lessons from such experience.

"Tom Yum Kung Studies: Lessons (Un) Learned" is a flavourful course syllabus created to mark the 20th anniversary of the crisis. Come and explore: What were the causes of the financial crisis? How did it effect to Thai people? What skills did Thais draw on to help us wade through the crisis? Most importantly, have we really broken free of the debts and problems created from the crisis?

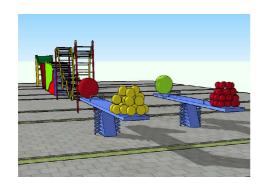
Tom Yum Kung Studies: Let's get started, before we realise too late that we didn't learn the lessons from last time!

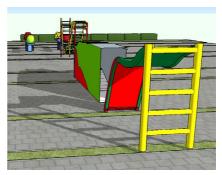
สวนสรุป The "Sum Park"

"สวนสรุป" คือประตูที่จะนำทุกท่านไปเรียนรู้วิกฤตต้มยำกุ้งร่วมกันด้วยรูปแบบ "สวนสนุก" ที่ เราคุ้นเคยในโรงเรียนและสวนสาธารณะ

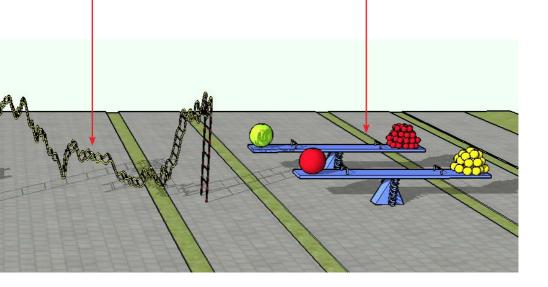
The "Sum Park" takes the form of an amusement park as a gateway for visitors to gain an overview of the Tom Yum Kung Crisis.

การล้มคะมำของเศรษฐกิจไทย
The toppling of the Thai economy
The costs of defending the value of the baht

ตลาดหุ้น ความรุ่งเรืองที่ไม่หวนคืน The stock market: a bygone prosperity ค่าเงินบาทก่อนและหลังลอยตัว The value of the baht, before and after its floating

กำแพงข่าวเล่าสถานการณ์ The News Panel : telling the story

คุณสมบัติพิเศษของการ์ตูน คือมีลักษณะ "ทีเล่น ที่จริง" แตกต่างจากสื่อชนิดอื่นๆ ตรงที่ สามารถสื่อสารทั้งข้อมูลและอารมณ์ของยุคสมัย เราเชื่อว่าการนำการ์ตูนของบัญชา คามิน การ์ตูนนิสต์ที่โดดเด่นที่สุดในยุคนั้นมาผลิตในรูปแบบกำแพงข่าว จะทำให้ผู้ชมย้อนรำลึกถึง สังคมไทยในยุควิกฤตต้มยำกุ้งได้เป็นอย่างดี

Unlike other media, cartoons have a special "half-joke, half-truth" quality which can simultaneously convey both the facts and the atmosphere of the time. The News Panel, showing the cartoons of Bancha Kamin, one of the most famous cartoonists of the time, is designed to bring back vivid memories of Thai society as it was during the Tom Yum

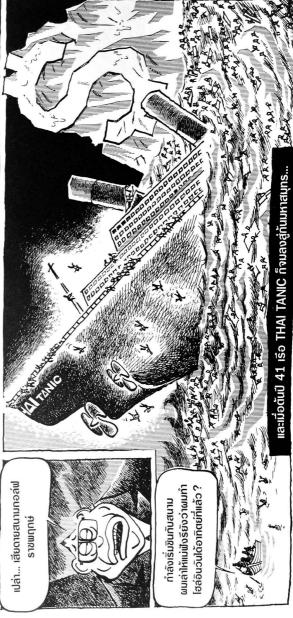

<mark>ภาระศึกษา</mark>

หลายคนคิดว่าการประกาศชำระคืนหนึ้งวดสุดท้ายให้แก้ไอเอ็มเอฟโดยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จำนวน 6 หมื่นล้านบาท เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2546 จากจำนวนหนี้ทั้งหมด 5.1 แสนล้านบาท ที่รัฐบาลไทยกู้มา เป็นการปลดภาระหนี้วิกฤตต้มยำกุ้งทั้งหมดแล้ว

ในความเป็นจริ้ง หนี้ไอเอ็็มเอฟเป็นการกู้เพื่อเป็นทุนสำรองระหว่างประเทศ (จากที่เคยมี เกือบ 4 หมื่นล้านดอลลาร์ แล้วเหลือเพียง 2,500 ล้านดอลลาร์) ซึ่งเป็นแค่ส่วนน้อยเมื่อเทียบกับ ที่รัฐบาลไทยต้องจ่ายเพื่อดำรงนโยบาย "สถาบันการเงินล้มไม่ได้" เราเสียเงิน 1,401,450 ล้านบาทผ่านกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

จนถึงปัจจุบันนี้ (2560) เรายังมีหนี้กองทุนฟื้นฟูฯ เหลืออยู่ 930,288 ล้านบาท หมายความ ว่าคนไทย 65 ล้านคนเป็นหนี้ต่อหัวคนละ 15,384 บาท แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะไม่ได้มีส่วนรับ รู้กับหนี้ที่เกิดขึ้นก็ตาม

้ ถ้าคิดเฉพาะดอกเบี้ย ตั้งแต่ปี 2542-2559 เราจ่ายเฉพาะดอกเบี้ยไปแล้ว 904,600 ล้านบาท ในปีล่าสุด เรายังคงจ่ายดอกเบี้ย 40,200 ล้านบาท

ภาระที่ประชาชนต้องร่วมกันแบกรับจากการที่เราเสีย "เวลา" ในการแก้วิกฤตที่ยึดเยื้อมา 20 ปีนั้น ไม่ได้มีเพียงภาระทางเศรษฐกิจ แต่ยังเสียโอกาสที่ควรจะได้รับ หากเงินจำนวนนี้ถูก นำไปลงทุนในระบบสาธารณสุข การศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่รั้ง ความก้าวหน้าของสังคมไทยอย่างปฏิเสธไม่ได้

Studying our debt burden

Many Thais believe the announcement by the government of Thaksin Shinawatra that they had paid the last 60 billion baht instalment out of our total 510 billion baht debt to the International Monetary Fund (IMF) on 31 July 2003, meant that Thailand was free of all debts from the Tom Yum Kung Crisis.

In fact, Thailand had borrowed money from the IMF to top up its foreign reserves which had declined from \$40 billion to \$2.5 billion. But this was a fraction of the money used by the Thai government to maintain its "infallible financial institutions" policy. Through Thailand's Financial Institutions Development Fund (FIDF), we lost 1,401,450,000,000 baht, from our tax money.

Until the present day, the outstanding debts of the FIDF amount to 930,288 million baht. This is the equivalent of a per capita debt of 15,384 baht for everyone of Thailand's 65 million population, even though most people were not made aware of these debts, and most had no part in the mess created by the financial institutions, which had to be rescued by the public purse.

Just in interest, we have paid a total of 904 billion baht from 1999-2016 to service the debt. We currently service the debt at 40 billion baht per year.

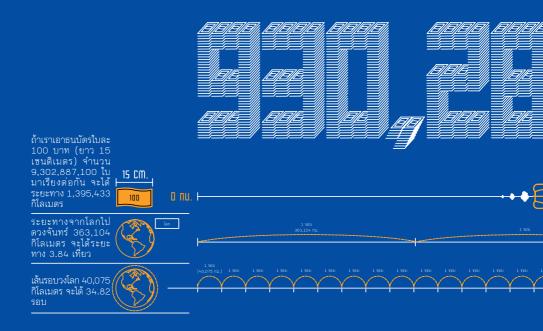
This is the burden we all pay, not just in economic losses, but also in wasted opportunities for Thai people to invest this money to develop our public health, education and other infrastructure, and most importantly, the waste of time that it took to cope with the crisis which has been lingering for over 20 years. Inevitably, this burden holds Thailand back from progress.

หนี้ 930,288 ล้านบาท มากขนาดไหน

This is how much our 930.288 million baht debt costs us.

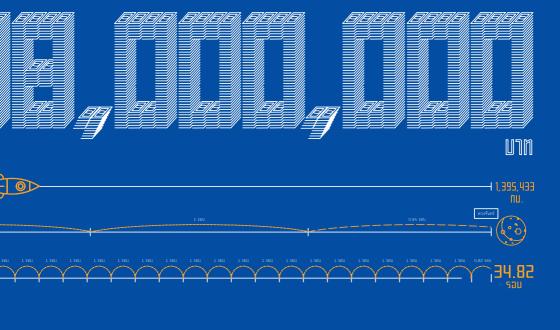
นับจากปี 2542 ผ่านมา 18 ปี จากมูลค่าหนี้ 1,401,450 ล้านบาท เราใช้เงินต้นไปเพียง 33.61% ยังคงเหลือหนี้อีก 930,288 ล้านบาท

Since 1999, 18 years past, only 33.61% of the principle of the debt of 1,401,450 million baht have been paid off. There remains the outstanding debt of 930,288 million baht. Insofar, we have paid 904,600 million baht just for the interest incurred by FIDF

Supposing we place 9.3 million one-hundred-baht bank notes (15 cm long) in a line one after another, it would stretch almost 1.4 million kilometres long, or almost 34 times around the globe. The line would stretch to 3.84 trips between the Planet Earth and the Moon, which are 363,104 kilometres apart.

ที่มา: อัมมาร สยามวาลา และณัฐนันท์ วิจิตร อักษร "การโอนหนี้เอกชนมาเป็นหนี้สาธารณะ" สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2546) นำเสนอคณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะ มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ระบบการเงินของประเทศเพื่อเป็นการป้องกัน การเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ (ศสปป.) กระทรวงการคลัง

สังคมฟองสบู่

เศรษฐกิจฟองสบู่ คือภาวะที่ราคาของสินทรัพย์สูงกว่าราคาจริง และคนคิดว่าราคาจะเพิ่มสูง ขึ้นเรื่อยๆไม่สิ้นสุด ทำให้เกิดการเก็งกำไรอย่างมโหหาร ทศวรรษ 2530 คือยุคเศรษฐกิจฟอง สบู่อย่างแท้จริง อันมีจุดเริ่มจากกลุ่มทุนญี่ปุ่นย้ายฐานการผลิตมาที่ประเทศไทย จนนำไปสู่ การมองอนาคตแบบโลกสวยเกินจริง

รายงานของธนาคารโลกประจำปี 2538 ระบุว่า ในรอบ 10 ปี (2528-2538) เศรษฐกิจ ไทยเติบโตสูงที่สุดในโลก โดยที่ในปี 2531 อัตราการเพิ่มของจีดีพีที่แท้จริงของไทยอยู่ที่ 13.3% ขณะที่อัตราเฉลี่ย 10 ปี สูงถึง 10.40% ในช่วงหนึ่งทศวรรษ ภาคอุตสาหกรรมซึ่ง เป็นเครื่องจักรสำคัญในการเติบโต สร้างรายได้ให้ประเทศเพิ่มจาก 32% เป็น 43% ขณะที่ ภาคเกษตรกรรมลดจาก 19% เหลือเพียง 10% ของจีดีพี

สินค้าส่งออกขยายตัวเป็นเลข 2 หลักตลอด 10 ปี โดยที่ปี 2531 ขึ้นสูงถึง 36.9% และ ทะลุ 1 ล้านล้านบาทในปี 2537 เงินตราต่างประเทศไหลเข้ามาทั้งในรูปของการลงทุนโดยตรง การกู้ของเอกชนไทย และการเก็งกำไรในตลาดหุ้น โดยเฉพาะตลาดหุ้นที่ในปี 2529 มีมูลค่าการ ซื้อขายเพียง 3 หมื่นล้านบาท ในเวลาเพียง 7 ปี กลายเป็น 2.2 ล้านล้านบาท เรามีมนุษย์ พันธุ์พิเศษที่เรียกกันว่า "มนุษย์ทองคำ" ทำงานในตลาดหุ้นแล้วได้รับโบนัสปีละ 36 เดือน หรือ 48 เดือน เป็นปกติ

ในเวลานั้น อย่าว่าแต่การเป็นเสือตัวที่ 5 แห่งเอเชีย การเป็นประเทศพัฒนาแล้วก็ไม่ไกล เกินจินตนาการ

ในส่วนของการบริโภค สุราแบล็คเลเบิล ในไทยขายดีที่สุดในโลก รถยนต์เมอร์เซเดสเบนซ์ ขายดีเป็นอันดับ 4 ของโลก รองจากจีน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น รถปิคอัพขายดีเป็นอันดับ 2 ของโลก นักท่องเที่ยวไทยใช้เงินในต่างประเทศต่อคน มากกว่านักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ มาเที่ยวเมืองไทยถึง 28.67 % แน่นอนว่ามีเศรษฐีใหม่เกิดขึ้นมากมาย ในห้วงเวลานั้นไม่มีงาน วิจัยที่ออกมาเดือนให้สังคมตระหนักถึงสัญญาณอันตรายใดๆ มีเพียงเสียงเดือนแผ่วๆ ออกมาจากนักวิชาการบางคนในมหาวิทยาลัยเท่านั้น

ณ ห้วงเวลานั้น ไม่เพียงแต่เศรษฐกิจเท่านั้นที่อยู่ในภาวะฟองสบู่ แต่เป็นสังคมไทยทั้งสังคม

The Bubble Society

An economic bubble exists where assets are overpriced but people think the prices can go up indefinitely, leading to excessive speculation. The period from the mid 80s to the mid 90s was really an era of economic bubbles. This was one of the primary factors that motivated investors from Japan to move their production bases to Thailand.

According to a World Bank Report in 1995, over this 10 year period (1985-1995), Thailand enjoyed the fastest economic growth in the world. In 1988, Thailand's real GDP growth was 13.3%, and the average growth over the 10 years was as high as 10.40%. Industry had become the primary engine of the growth, and in merely ten years, had increased the country's revenues from 32% to 43%, while the revenue from agricultural sector had decreased from 19% to 10%.

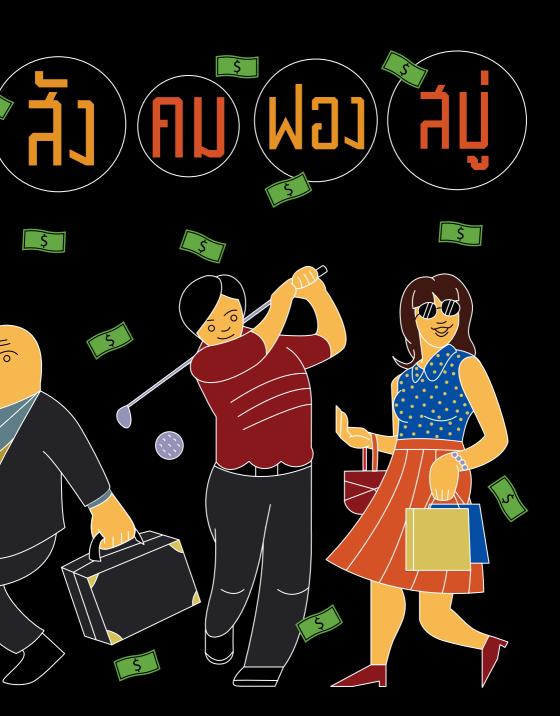
Exports grew by double digits throughout the decade. The growth rate peaked in 1988 at 36.9% and exports were valued at over one trillion baht in 1994. Foreign currencies flowed in through both Foreign Direct Investment (FDI), loans to the Thai private sector, as well as speculating on the stock market. The value of the stock market in 1986 was only 30 billion baht, but within just seven years, it had reached 2.2 trillion baht. The "golden boy" who worked in stock market regularly enjoyed yearly bonuses of 36 or 48 times their monthly salary.

At that time, we were not just "the fifth tiger of Asia", but becoming a developed nation was not beyond our imagination.

In terms of consumption, Thailand was the No. 1 consumer of Black Label whiskey, and ranked fourth in the world for sales of Mercedes Benz, after China, USA and Japan, and second in the world for sales of pick up trucks. Most Thai tourists outspent their foreign counterpart when travelling abroad by 28.67%. Clearly, there were a lot of new riches in Thailand. While no major studies warned of the imminent crisis save for some whisper of caution from a few academics.

At that time, it was not just the economy that was bubbling, but the whole society.

thenanow

In 1973...

Severe shortages resulted in a ban on rice exports. The Shortage had resulted in the unbelieveable sight of thais queueing in the streets to buy rice. The ban led to rampant rice smugging across the Thai-Malaysian border.

In 1983...

Thailand got its first automatic teller machine (ATM). The service was offered by the Siam Commercial Bank

In 1984...

The government announced a 14.8 percent devaluation of the baht versus and adopted the flexible exchange rate. This rescued the country from huge foreign debt crisis and helped to create Thai export competitiveness.

THE ECONOMY

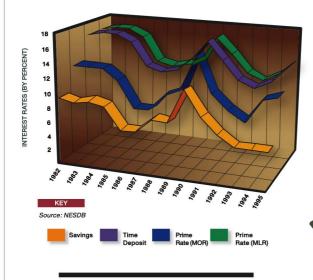
Over the past decade, the Thai economy has been the envy of the world with annual growth rates averaging nearly ten percent. The challenge will be to achieve more responsible growth as Thailand attains maturity as a newly industrialized country (NIC).

No lack of Interest Here

To rein in inflation and maintain frowth, the standard policy at the Central Bank has been to keep interrest rates for loans high — making Thai banks some of the most profitable in the world.

Feeding and Clothing the World

Two of the major contributors to Thailand's drive towards economic maturity have been rice and garment exports.

Rice

- In 1971, Thailand exported 1,576,142 metric tonnes of rice valued at Bt2.9 billion.
- In 1995, Thailand exported 6,229,456

Cloting & Textile In 1971, Thailand exported textile products worth B1148 million.

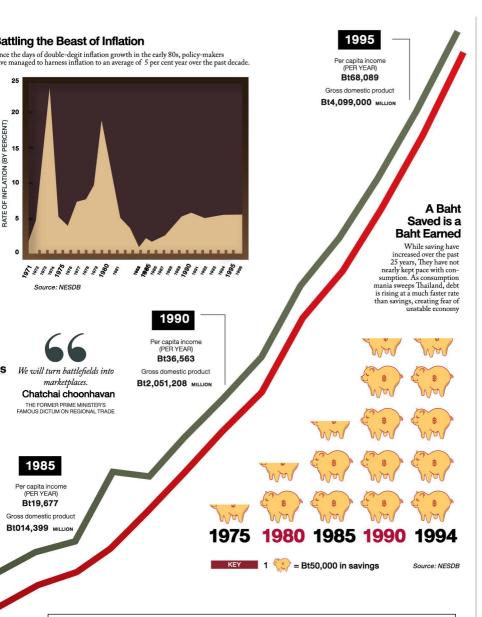
In 1995, Thailand exported textile products worth Bt140 million.

A New Dragon Cometh

Bt144.607 MILLION

In the last 25 years, Thailand's booming economy has brought the country from Third-World aid recipient to the verge of becoming one of Asia's economic dragon along with Hong Kong, Singapore Korea and Taiwan Here's a yeay-by-year look at the growth in per capita income and Gross Domestic Product (GDP).

ตลอดทศวรรษที่ผ่านมา (1990) เศรษฐกิจไทยเป็นที่อิจฉาในสายตาชาวโลก ด้วยอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยแล้วเกือบ 10 % ต่อปี

ความท้าทายต่อไปคือการเดิบโตอย่างมีความรับผิดชอบยิ่งขึ้นขณะที่ไทย เดิบใหญ่เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (นิกส์)

จากหนังสือ 25 YEARS OF THE NATION (1996)

In 1989...

Then Prime Minister Gen Chatchai Choonhavan's policy of "Turning battle-fields into marketplaces" bosted economic growth and improved relations with indochines.

In 1990...

Financial liberalisation which allowed the freeflow of capital investment was implemented by the government and the Bank of Thailand.

In 1993...

Thailand was forced to review its trade and investment policies and liberalise its service sector after GATT members concluded their multilateral trade talks in 1993.

สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ตั้งแต่ปี 2539 ตลาดอสังหาริมทรัพย์เริ่มตกต่ำ ดัชนีหุ้นลดลงจากระดับ 1,280 จุด เหลือเพียง 831 จุด การส่งออกที่เคยเติบโต 20% มาตลอดทศวรรษ กลายเป็น 0% สินค้าคงคลังเพิ่มขึ้น เท่าตัว เจ้าหนี้เงินกู้ต่างประเทศไม่ต่อสัญญาเงินกู้เพราะไม่แน่ใจความสามารถในการชำระหนี้ เมื่อเข้าสู่ปี 2540 รัฐบาล พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ปิดสถาบันการเงิน 16 แห่ง สร้างความ ตื่นตระหนกจนคนเร่งไปถอนเงินจากธนาคาร ตามมาด้วยการโจมตีค่าเงินบาท แต่ธนาคาร แห่งประเทศไทยกลับเลือกที่จะสู้ จนในที่สุดต้องยอมแพ้และลอยตัวค่าเงินบาทเมื่อวันที่ 2 กรกภาคม 2540

รัฐบาลเข้ารับความช่วยเหลือจากไอเอ็มเอฟ พร้อมกับเงื่อนไขขั้นต้นคือ 1) การดัด งบประมาณ 20 % ให้งบประมาณเกินดุล 1 % 2) รัฐบาลต้องดำเนินนโยบายทางการเงินอย่าง เคร่งครัด และ 3) ใช้นโยบายดอกเบี้ยสูงเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน ไอเอ็มเอฟเชื่อว่า มาตรการเหล่านี้จะทำให้เศรษฐกิจไทยกลับมาโตได้ 3.5 % ในปี 2541

แต่การลอยตัวค่าเงินบาทก[ั]ลับทำให้หนี้ต่างประเทศเพิ่มจาก 8.3 หมื่นล้านดอลลาร์ หรือ ประมาณ 2 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัวเมื่อเงินบาทอ่อนค่าจาก 25 บาท เป็น 56 บาท ต่อดอลลาร์เมื่อต้นปี 2541 เศรษฐกิจไทยอยู่ในภาวะล้มคะมำ จีดีพี -10.8% ระบบธนาคาร หยุดชะงัก ภาคการผลิตหยุดชะงัก คนตกงาน ตามมาด้วยปัญหาสังคม อย่างไรก็ดี ในความ มืดมนเรายังพอมองเห็นความหวัง เห็นการ "ลุกขึ้นสู้" กับปัญหาของปัจเจกชน เช่น การเปิด ท้ายขายของ การเกิดขึ้นของธุรกิจเอสเอ็มอี ขณะที่การท่องเที่ยวก็ได้อานิสงส์จากค่าเงินบาท อ่อนและนโยบายอะเมชิ่งไทยแลนด์ของรัฐบาล พรรคไทยรักไทยประกาศนโยบายคิดใหม่ทำใหม่ ขณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ พอเพียง จนมีการนำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 (2545-2549)

Learning from experience: Life of Thai people under the IMF

From 1996, the real estate market began to crash. The stock index fell from its peak at 1,280 to 831 points, exports, which had been growing 20 % year on year throughout the decade, stalled, and warehouse inventories doubled. Foreign creditors no longer trusted in our ability to repay and refused to restructure their loans. In 1997, the Chavalit Yongchaiyudh coalition government closed down sixteen financial institutions, causing a panic and a run on the banks. This was swiftly followed by an attack on the value of the baht. The Bank of Thailand chose to strike back, but eventually admitted defeat by floating the baht on 2 July 1997.

The government took help from the International Monetary Fund (IMF), conceding to conditions that included, in the first instance, a 20% cut to the annual budget intended to generate a 1% surplus budget to garner confidence from investors, adhering strictly to financial policies, and keeping interest rates high. The IMF believed that doing so would help the Thai economy resume a rate of 3.5% growth by 1998.

On the contrary, however, the floating of baht caused foreign debts to double to 83 billion dollars or around 2 trillion baht, as a result of the weakening of baht from 25 to 56 baht per US dollar in early 1998. The Thai economy crashed to negative 10.8 % GDP growth, the banking sector stalled, the production sector shut down, causing widespread unemployment and social problems.

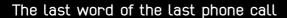
Amidst the darkness, some individuals "fought back", selling goods from the trunk of their cars, setting up small businesses. Meanwhile, tourism benefited from the weakened baht, and the government's "Amazing Thailand" campaign, as well as the "Think Anew, Act Anew" policies of the Thai Rak Thai (TRT) party and "self-sufficiency economy" concepts of His Majesty the late King Bhumibol. All these ideas were included in Thailand's 9th National Economic and Social Development Plan (year 2002-2006).

เสียงโทรศัพท์และคำสั่งสุดท้ายของเจ้านาย

"คุณแม่เล่าให้ฟังว่า สถานการณ์ของบริษัทตอนนั้นไม่ค่อยดีเท่าไหร่ เศรษฐกิจไม่ดี รายได้ลด รายจ่าย เพิ่ม บริษัทปิดตัวแบบรายวัน ยังไม่รวมถึงสถานภาพของบริษัทที่กำลังกระท่อนกระแท่นอีก

ในวันนั้น ขณะที่คุณแม่กำลังนั่งทำงานอยู่ ก็ได้รับโทรศัพท์จากเจ้านาย เพื่อสอบถามงานที่ค้างคา และแผนการดำเนินงานต่อไป ซึ่งเป็นสายปกติที่แม่จะได้รับอยู่เสมอ แต่ที่ไม่ปกติคือ เจ้านายทิ้งท้าย ว่า 'ฝากดูแลงานหน่อยนะ' ในตอนแรกที่วางสายไปก็แอบแปลกใจอยู่บ้าง แต่ยังไม่คิดอะไร จนเวลา ผ่านไป มีโทรศัพท์ดังอีกครั้ง แต่ครั้งนี้ไม่ใช่สายของเจ้านาย สายต่อไปที่รับเป็นเลขาฯ ที่โทรมาบอกว่า เจ้านายผูกคอฆ่าตัวตายในห้องทำงาน"

"My mom recalled to me that the situation of her company was not so

ดอกเบี้ยแพง เศรษฐกิจพัง High interest rate and the economic bust

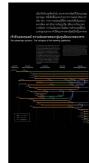
รัฐบาลได้ตรึงอัตราดอกเบี้ยไว้ที่ระดับ 15-20 % ทำให้ภาคการผลิตจริงไม่สามารถแบกรับได้ เมื่อ บวกกับการเปลี่ยนเกณฑ์การจัดชั้นหนี้ ส่งผลให้ อสังหาริมทรัพย์ ถูกระงับสินเชื่อกะทันหัน จนเกิด ภาวะชะงักงันทุกภาคเศรษฐกิจ

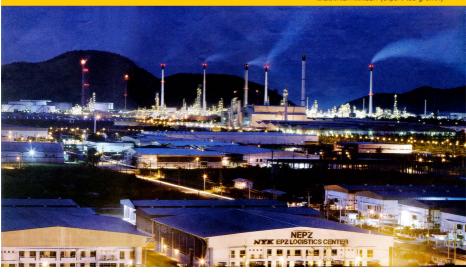

ประเทศไทยกลายเป็น "โรงงานรับจ้างทำของ"

Thailand has become an "original equipment manufacturer"

Produkt Videlmens begrebten. In a suspenie instandabsblauer mich vermanselse Uttradia augustöffnader mitgeringst a vinnentranslers hande framsensprinsessgildelber und in framsensprinsessgildelber und seine sammanis kalamense internationalersen länder 13 die 28. sammanis framsenselsen standaren Franskrift pfort blinsvollensstarer mitgelassen Franskrift pfort blinsvollensstarer mit daller utt. 14 die sammanis franskrift der begranse staller vinne standaren pfort der begranse staller vinne 4 die beschonen pfort der begranse staller vinne 4 die beschonen pfort der beschonen 4 die beschonen 4 di วิกฤดตับยำกุ้งทำให้ประเทศไทยแปรสภาพเป็น โรงงาน "รับจ้างผลิต" เพื่อการส่งออกที่พึ่งพิงทั้ง ทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ จนกระทั้งมูลค่า การส่งออกสูงถึงประเทณ 70% ของวิติที่ โครงสร้าง เศรษฐกิจเปลี่ยนาการเติบโตต้วยการลงทุนเมื่อเงิน (investment-led growth) ก่อนวิกฤต สู่การ เดิบโตต้วยการส่งออก (export-ted growth)

หนังไทย เกี่ยวยังไงกับวิกฤตต้มยำกุ้ง Tom Yum Kung in Thai Films

วิกฤตเศรษฐกิจ "ต้มยำกุ้ง" ปี 2540 กระทบชีวิต และความคิดของผู้คน ตลอดจนผู้สร้างภาพยนตร์ จนนำมาสู่การสะท้อนผ่านภาพยนตร์บันเทิงใน 2 ลักษณะ

- 1) ภาพยนตร์แนว "ชีวิตพัง" ได้แก่ ภวังค์รัก. เรื่องตลก 69 และ 102 ปิดกรุงเทพปล้น กลุ่มนี้ นำความล่มสลายของชีวิตผู้คนและสังคมมาเป็น จุดกำเนิดของเรื่อง
- 2) ภาพยนตร์แนว "ชีวิตไทย" ได้แก่ นางนาก, บางระจัน และฟ้าทะลายโจร ท่ามกลาง ภาวะหนี้ จน เครียด ล้มละลาย ประเทศไทยต้องเดินตามข้อบังคับของไอเอ็มเอฟ ราวกับว่า ได้ "เสียเอกราชทางเศรษฐกิจ" ไปแล้ว พิษของวิกฤตเศรษฐกิจจึงมาพร้อมกับวิกฤตตัวตนคน

ไทยที่ถกกระหน่ำด้วยแส้โลกาภิวัตน์ ในภาวะเช่นนี้ ภาพยนตร์แนวหวนคืนสู่วิถีและอัตลักษณ์ไทย ได้รับการตอบรับจากผู้ชม อย่างมหาศาล หลังจากที่วงการซบแซามาหลายปี บำโดยบางบากและบางระจับ ที่ทำรายได้ กว่า 150 ล้านบาท ในปี 2542 และ 2543 ขณะที่ฟ้าทะลายโจรและฝันบ้ำคาราโคเกะ ได้ เปิดตัวในเทศกาลภาพยนตร์ระดับโลกอย่าง คานส์ และเบอร์ลิน ความสำเร็จทั้งในเชิงพาณิชย์ และศิลปะเช่นนี้ทำให้สื่อมวลชนระดับนานาชาติ ยกให้ช่วงปี 2540-2545 เป็นยุคเรอเนซองส์ ของภาพยนตร์ไทย

The 1997 economic crisis has had bearing on life and thought of film directors, probably in two types as reflected by the films they have made.

A: Films about "ruined life" such as "Concrete Clouds", "Sixtynine", "102 Bangkok Robbery""

B: Films about "traditional Thai life" such as "Nang Nak", "Bang Rajan", "Tears of the Black Tiger"

As the country was wading through an economic crisis coupled with cultural crisis as a result of globalization, it had given rise to films nostalgic about the Thai traditional way of life and the old Thainess. Such films had garnered tremendous response from the audience. "Nang Nak" and "Bang Rajan" fetched 150 million baht in 1999 and 2000. "Tears of the Black Tiger" and "Fun Bar Karaoke" were screened at a world film festival including Cannes Film Festival and Berlin International Film Festival. It was a golden era of the art of cinema which had made a twin success, commercially and artistically. Such huge success had made international film critics to call the era of 1997-2002 as the Benaissance of the Thai Films.

นางนาก (2542) Nang Nak (1999) ผู้กำกับ นนทรีย์ นิมิบุตร Directed by Nonzee Nimibutr บริษัทผู้สร้าง ไท เอ็นเตอร์เทนเมนต์ Produced by Thai Entertainment

"ช่วงนั้นไม่มีหนังไทยที่ผมอยากดูเลย ก็เลยตัดสินใจทำหนังในลักษณะที่เราอยากดู และอีกส่วน คืออารมณ์ของคนไทย ที่อยากเห็นสิ่งที่เขาไม่เคยเห็นนานมาแล้ว มันเป็นการย้ำถึงยุคสมัย อีก อย่างหนึ่งคือคนคงอยากจะหลีกหนีความเป็นจริงของชีวิตหลังปี'40 อาจจะอยากหนีไปอยู่ กับความสุขใหม่ๆ ได้ดูโปรดักชั่นใหม่ๆ ที่ไม่เคยเห็นในโรงหนัง ใน 2499 อันธพาลครองเมือง เราพยายามสร้างภาพกรุงเทพฯ ให้เป็นยุคนั้น หรือนางนากเกิดเหตุในสมัยรัชกาลที่ 4 เราก็ พยายามสร้างภาพให้เป็นแบบนั้นจริงๆ"

นนทรีย์ นิมิบุตร

"None of the films in the era interested me. So it prompted me to make a film that I liked to see. Also, it was to serve the mood of Thai people who yearned to see what had vanished for a long time. It was a reminder of the era. Also, people probably wanted to disengage themselves from the reality after 1997. They wanted to escape and got caught in a new kind of happiness. They wanted to see new productions that they had not seen in cinema. In "Dang Bireley's and Young Gangsters", we wanted to restore such images of Bangkok then. Nang Nak was an incidence that took place during King Mongkut's time. We wanted to render it as realistic as possible in the film"

Nonzee Nimibutr

ศิริวัฒน์แซนด์วิช Sirivat Sandwich

แซนด์วิชสูตรเซียนหุ้น "ด้มยำกุ้ง"

จากเชียนหุ้นที่เคยทำกำไรได้วันละ 10 ล้านบาท สู่บุคคลล้มละลาย และเริ่มต้นธุรกิจ ใหม่จากกันครัว คือ การทำแซนด์วิชขายข้าง ถนน ชิ้นละ 25 บาท ปัจจุบันมุ่งหน้าสู่ธุรกิจ อาหารเช้าหลากเมนู และเครื่องดื่มสมุนไพร ภายใต้แนวคิด "ผมจะไม่ขายสิ่งที่ปลูกไม่ได้ ในแผ่นดินไทย" เพื่อให้เกษตรกรคนไทยได้ เติบโตไปด้วยกัน

วิกฤตครั้งนั้นยังฝังใจและประทับเป็นโลโก้ ของแบรนด์ คือ รูปเงินบาทลอยตัวกับเงินกู้ ไอเอ็มเอฟ มาจนถึงทุกวันนี้

เอื้อเฟื้อวัตถุจัดแสดงโดย คุณศิริวัฒน์ วรเวทวุฒิกุล "ศิริวัฒเน็แซบด์วิช"

Sandwich made by stock guru during the "Tom Yum Kung Crisis"

From a stock guru who earned more than ten million baht a day to a bankrupt person. He has started his new business with selling homemade sandwich on the footpath by costing 25 baht per one. At present, he is moving toward breakfast business with a variety of dishes and herbal drinks under the slogan "I will never sell anything that cannot be grown in Thailand" to help Thai farmers grow together with me.

The crisis still leaves a trademark on his memory and he has created a logo of his brand with the Thai baht being floated and the IMF loans.

Collections courtesy by Mr. Sirivat Voravetvuthikun "Sirivat Sandwich"

ชีวิตนักเรียนนอก ยุคเงินบาทลอยตัว

หลังจากตัดสินใจไปเรียนต่อต่างประเทศ ไม่กี่วัน รัฐบาลก็ประกาศลอยตัวค่าเงินบาท ค่าครองชีพที่เมืองนอกแพงขึ้นเป็นสองเท่า ทันที

อยากจะกลับบ้าน แต่แม่เขียนจดหมาย ฉบับนี้มาให้กำลังใจ บอกว่า อย่ากลับเลย เมืองไทยแย่ลงทุกวัน มีแต่ข่าวคนฆ่าตัวตาย เพราะปัญหาหนี้ สู้อดทนที่เมืองนอกจะดีกว่า

ก็กัดฟันสู้มาเรื่อยๆ พร้อมๆ กับเช็คค่าเงิน ทุกวัน เคยถึงกับต้องเก็บผ้าม่านที่เขาทิ้งแล้ว มาห่มกันหนาว และคุ้ยหาอาหารจากถังขยะ มาประทังชีวิต

แม่ตัดข่าวจากหนังสือพิมพ์มาให้อ่าน อัพเดทเรื่อยๆ ที่จำได้ดีคือ ข่าว "พระเบิร์ด" ออกบวช ที่แม่บอกว่าดังจนไม่มีใครสนใจ ข่าวรัฐบาลประกาศปิดสถาบันการเงิน 56 แห่งเลย

เอื้อเพื้อวัตถุจัดแสดงโดย คุณนิพนธ์ สังขจันทร์

จดหมายของแม่ถึงนักเรียนนอก A letter from mom to study abroad son

Life of student abroad when Thai baht was floated

A few days after deciding to study abroad, the government had declared the floating of Thai baht. The living costs abroad had instantly doubled.

I wanted to return home. But my mom wrote a letter to encourage me to keep going. Thailand was getting worse. The news reported people had suicided because of debts and no job.

I just fought on and kept checking the currency rate every day. I even used discarded curtain as blanket. I had to scavenge rubbish bins to look for food.

My mom kept sending me clipping news to updete. What struck me most then that a report about a superstar ordained. It became a topic for talk of the town, so people forgot about the shutdown of 56 financial institutions.

Collections courtesy by Mr. Nibhond Sankhachan

ใบหุ้นฟินวัน

Fin-1 Stock Certificate

หุ้นในตำนาน

"ซื้อมาตอนนั้น 360 บาท ถือว่ามีอนาคต คน เล่นหุ้นทุกคนต้องมีในพอร์ต เพราะเป็นโฮลดิ้ง คอมพานี ที่มีผลประกอบการดี และมีทีม บริหารที่แข็งแกร่งมาก แต่ก็เกิดปัญหาขึ้นจน ได้ จากการ 'ลงทุนเกินตัว' และ 'กู้สั้น ปล่อย ยาว' คือกู้เงินจากต่างประเทศ มาปล่อยกู้ใน ประเทศ พอลอยตัวค่าเงินบาท ไม่สามารถ ชำระหนี้คืนได้ เศรษฐกิจไม่ดี สภาพคล่องหาย ไป ใบหุ้นนี้ขอเบิกจากโบรกเกอร์ก่อนถูกสั่งปิด เพื่อเก็บไว้เป็นอนุสรณ์"

ปัจจุบันมีมูลค่าเป็น "สูญ"

เอื้อเฟื้อวัตถุจัดแสดงโดย คุณสรรเสริญ นิลรัตน์

Legendary stock certificate

"I bought it when its cost 360 baht per a unit. It looked good. All the investors would have the stock certificate in their portfolio to show that the company had excellent performance and had a strong management team. However, the problems happen caused by overinvestment and variance of foreign currency of the loan when the baht was floated. I keep this certificate as a memorial."

Its value is now zero.

Collections courtesy by Mr. Sansern Nilrat

ป้ายโครงการหลวงตามหาบัว Ajahn Maha Bua's Fundraising project sign

เกิดกับชาติ ต้องช่วยชาติ

หลังจากที่เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ ของไทยร่อยหรอ จนหมดเครดิตในสายตา ชาวโลกแล้ว หลวงตามหาบัว ญาณสัมปัน โนจึงได้ริเริ่มโครงการ "ผ้าป่าช่วยชาติ" ระดม ทองคำ เงินดอลลาร์ เงินสกุลต่างประเทศ เข้า ท้องพระคลังหลวง ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นปรากฏการณ์ "เกิดกับชาติ ต้องช่วยชาติ" ที่ประชาชนมีส่วนในการร่วมกอบกู้ศักดิ์ศรี และหลักประกันประเทศชาติ

น้ำหนักรวมทองคำเมื่อปิดโครงการคือ 13.000 กิโลกรัม

เอื้อเพื้อวัตถุจัดแสดงโดย คณะลูกศิษย์หลวงตาพระ มหาบัว ญาณสัมปันโน

Born as a Thai, must help the nation

After the slump of Thailand Foreign Exchange Reserves in 1997, Ajahn Maha Bua had established a funding project entitled "Pha Pa Chuay Chart" to raise some gold, USD, and others foreign currency from Thais to support the Thai government. This phenomenon was written in the history that Thais in nationwide distributed their money to solving the nation's crisis.

Finally, the project could gain the gold weight 13,000 kg.

Collections courtesy by disciples of Luang Ta Maha Bua Yannasampanno

เราเชื่อว่าการกลับไปศึกษาและทำความเข้าใจทั้งสาเหตุและผลกระทบที่ ตามมาจากวิกฤตต้มยำกุ้ง จะเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับสังคมไทยที่จะ ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง เพราะคงไม่มีใครอยากเห็น "ประวัติศาสตร์ ซ้ำรอย" หรือกลับไปฝันร้ายเช่นในอดีตที่เพิ่งผ่านมาไม่นาน อย่างไรก็ตาม ในส่วนของคำอธิบายเฉพาะวิกฤตต้มยำกุ้งนั้นก็ยังมีหลายแนวทาง รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ นักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญ ได้สรุปเหตุปัจจัยที่ก่อให้ เกิดวิกฤตดังกล่าวจากมุมมองเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก 5 แนวทาง ซึ่งเป็น ไปได้มากว่าวิกฤตที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากหลายเหตุปัจจัยผสมกัน มิใช่เกิดจาก ปัจจัยเดียว ได้แก่ 1) ความเปราะบางของเศรษฐกิจไทย 2) คอร์รัปชั่นและ ทุนนิยมพวกพ้อง 3) ภาวะย่ามใจทางศีลธรรม 4) การแข่งขันกันลดค่า เงิน และ 5) ความตื่นตระหนกทางการเงิน

We believe that studying and trying to understand the causes and effects offers invaluable lessons for Thailand to learn from and tread forward steadily.

At least, we should not let history repeat itself so we will never again have to confront the same nightmare. Clearly, a crisis of this scale could not be attributed to a single cause, and it is more likely that it arose as a result of several factors acting simultaneously.

Thailand's Tom Yum Kung Crisis can be explained by various narratives. Rangsun Thanapornpun, a prominent economist, identified five principle causes of the crisis based on mainstream economic theories as fellows:

- 1) Financial Fragility
- 2) Corruption and Crony Capitalism
- 3) Moral Hazard
- 4) The race to devalue the currency
- 5) Financial Panic

แล้ววันดีคืน

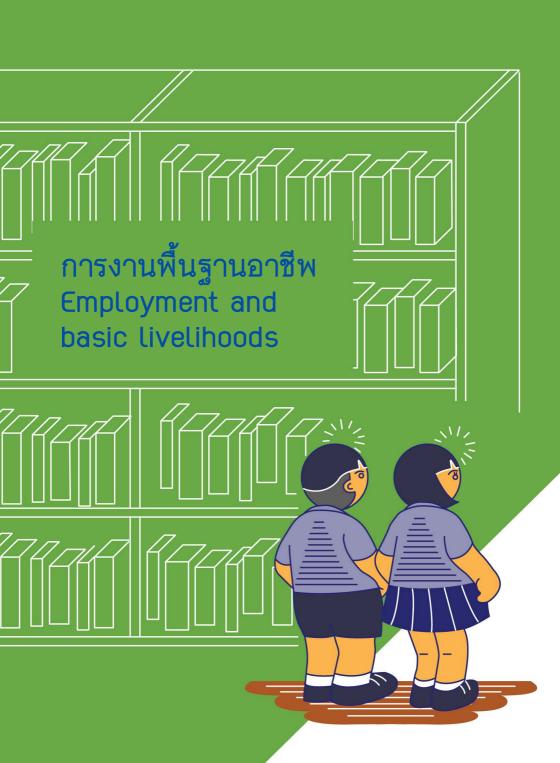
ร้ายก็มาถึง ตกจากสวรรค์ มาทเป็นผัสวัน ปันด์สนั่นเมือง

์ าสู้ "เอาอยู่"จ้า าเงินจนได้เรื่อง

หงน จนเถเ วอง รอจนฝืดเคือง องก็ขาดแคลน

เมื่อ 20 ปีที่แล้ว คนรุ่นใหม่จำนวนหนึ่งกำลังก้าวหน้าในอาชีพ บางคนเพิ่งเริ่ม ทำงาน บางคนเพิ่งสำเร็จการศึกษา จู่ๆ เกือบทุกคนต้องประสบกับวิกฤต เศรษฐกิจครั้งร้ายแรงที่สุด ส่งผลให้บางคนต้องตกงาน หรือหางานทำไม่ ได้หลังจบการศึกษา บางคนได้เห็นวิกฤตเศรษฐกิจเกิดขึ้นต่อหน้าต่อตา บางคนเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าไปแก้วิกฤต ประสบการณ์จากช่วงเวลา ดังกล่าวกลายเป็นจุดแข็งที่นำมาปรับใช้ในการทำงานปัจจุบัน

นี่คือประสบการณ์ของคนที่ผ่านวิกฤตต้มยำกุ้งที่จะมา "เล่าสู่กันฟัง"

Twenty years ago, certain sections of the younger generation had good career prospects, some had just started working, some had just graduated. All of a sudden, they were engulfed in Thailand's worst economic crisis. Some of them lost their jobs, or could not find work after graduating. Some had to face the economic crisis head on, and some worked to deal directly with the crisis. In many cases, the experience forced people to become stronger and more resilient to economic shocks up to the present day.

Here are some of the stories of those who lived through the Tom Yum Kung Crisis, which they would like to share.

สายชล เพยาว์น้อย
Saichon Payaownoi
เจ้าของธุรกิจบ้านใร่กาแฟ
Owner "Ban Bai Café"

"ผมตั้งคำว่าบ้านใร่กาแฟ ตั้งชื่อแบบไทยๆ แล้วจะปั้นแบรนด์นี้ให้ดังก็ต้องมีความ มั่นคงต่อจุดยืน เป้าหมายของผมคือการทำให้ตรายี่ห้อไทยถูกยอมรับให้ได้ แม้จะ ยอมรับได้ยาก แต่ผมก็ทำมา 20 ปีแล้ว"

"By naming it "Ban Rai Café", I intended to give it a Thai vibe and to make this brand famous, I have to strive hard to my dream. My goal is to make a Thai brand more recognizable. It is hard. But I have been doing it for 20 years now."

พลอย จริยะเวช
Ploy Chariyaves
นักออกแบบแนวคิด
Concept Designer

"การโตในแนวราบ มาจากสิ่งที่พ่อสอนว่าเราไม่ควรมีความรู้ด้านเดียว จึงพยายาม หาอะไรหลาย ๆ อย่าง และสนใจแล้วก็ทำให้มันจริงให้มันเป็น ฉะนั้นเราก็มีทักษะใน การทำอะไรหลาย ๆ อย่าง ที่สำคัญคือต้องคิดเป็น ตัวอย่างงานที่เติบโตแนวราบ ก็ คืองานคอนเซ็ปต์ดีไซเนอร์"

"To grow horizontally is based on what my dad has taught me. According to him, one should not just know one thing or get indulged in just one issue. Therefore, it is important to look around and explore many things. Pay your attention to anything that interests you and do it seriously. As a result, I have picked up many skills. Most importantly, one must learn to think by themselves. This is an example of horizontal growth and that is being a concept designer"

สถุณี อาชวานันทกุล Sarinee Achavanuntakul นักเขียน นักแปล Writer/Translator

"จากประสบการณ์ที่ได้รับช่วงวิกฤตต้มยำกุ้ง ปัจจุบันเวลาเขียนงาน แปล หรือทำ วิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเงิน การธนาคารก็จะพยายามมองหลายมุม พยายาม ทำความเข้าใจในมุมความรู้สึกของลูกหนี้ คนที่ตกในที่นั่งลำบาก"

"Given my experience during Tom Yum Kung Crisis, now when I do my writing, translation or research relating to finance and banking, I tend to look from different perspectives. I try to come to terms with how a debtor would feel, those people who are eking out their living."

ศรานนท์ ลิ้มปานานนท์ Saranont Limpananont นักออกแบบ Designer

"อย่าเชื่อผู้ใหญ่มากเกินไป เพราะบางครั้งผู้ใหญ่ก็ไม่รู้หรอกว่ามันคืออะไร... ถ้าเรา มองว่าผู้ใหญ่เป็นคนคอนโทรลโลก แล้วให้เด็กไหลไปตาม ถ้าเกิดโลกพังขึ้นมาเด็ก ก็จะเจอในสิ่งที่ผมเจอเมื่อ 20 ปีก่อน ในโลกที่เปลี่ยนไปเร็วอย่างทุกวันนี้ เราต้อง เรียนรู้เอง ตั้งคำถามเอง ฟังรอบด้านด้วย อะไรที่ไม่เห็นด้วยก็ไม่ต้องเห็นด้วย"

"Don't trust senior people too much. Sometimes, they just don't know what it is. ... If we think they control the world and we as the younger people have to just follow their control, and the world has collapsed, it would have happened like what I had experience 20 years ago. In a world of fast changing pace, we need to both learn by ourselves and question by listening to information from all parties. We need to dare to say we do not agree with something."

เอนก เพ็งสว่าง Anek Pengsawang นักออกแบบทรงผม Hair Artist

"ผมไม่ได้นึกว่าตัวเองเป็นช่างทำผมเลยนะ ตลอด 15 ปีที่ผ่านมาผมมองตัวเอง ว่าเป็นนักออกแบบ แค่เปลี่ยนจากงานขีดเขียนมาเป็นการตัดผม เมื่อก่อนใช้วง เวียนก็เปลี่ยนมาใช้กรรไกร ลักษณะการทำงานไม่ต่างกัน หวีใช้เป็นเครื่องวัดไม่ต่างกับ ไม้บรรทัด ก็คิดว่าทำงานศิลปะแต่ต่างประเภทกัน"

"I have never taken myself as a hairdresser. For the past 15 years, I have been a designer. It was just a change from writing and drawing to hair-cutting. From using geometry compass, now I use scissors. But the nature of work remains the same. Comb is used for measurement, just as a ruler is for measurement as well. It's just a different kind of art."

ภิญโญ ไตรสุริยธรรมา Pinyo Trisuriyathamma สื่อมวลชน Journalist

"วิกฤตปี 2560 ไม่ใช่วิกฤตปี 2540 ทุกอย่างต่างกัน มันคือวิกฤตเทคโนโลยีที่ เปลี่ยนแปลงไป มันต้องกลับมาที่ตัวเองว่า มีสินทรัพย์ มีปัญญาอะไรบ้าง ที่เป็นของ เก่าของตัวเอง แล้วต้องรู้จักตลาดของตัวเอง รู้จักการเปลี่ยนแปลงของโลก แล้ว แมทช์ปัญญาและสินทรัพย์เดิมเข้าไปในฟอร์แมตใหม่ แล้วสร้างโมเดลธุรกิจขึ้นมาใหม่"

"The crisis in 2017 is entirely different from the one in 1997. It is now the crisis of the changing technology. We have to look at what capital or wisdom we have. We have come to terms with what we already have and then to explore the market, to catch up with the changing world. Then we have to learn to put our wisdom and existing capital into the mix and reformat them. A new model of business has to be developed.

เปรมปพัทธ ผลิตผลการพิมพ์ Prempapat Plittapolkranpim นักทำภาพยนตร์ Film Maker

"ถ้าเราไม่เคยเจอปัญหาแบบนั้น พ่อแม่ของเราทะเลาะเบาะแว้งกันแบบนั้น เราก็ไม่น่าจะ เติบโตมาเป็นเด็กก้าวร้าวขนาดนี้ก็ได้ และ (วิกฤต) มันทำให้ผมรู้จักเรื่องบางเรื่อง (เร็วกว่า คนวัยเดียวกัน) เกี่ยวกับการเงิน เรื่องภาษี เรื่องการทำมาค้าขาย เรื่องดอกเบี้ย และเราไม่ เชื่อในระบบบางอย่าง มัน shape วิธีคิด วิธีมองโลกของเราในเรื่องการเมืองด้วย เรารับไม่ ได้ที่คนรับไม่ได้เรื่องการขึ้นค่าแรง (ขั้นต่ำ) สามร้อยบาท เพราะสมัยเด็กเงิน 30-40 บาทมัน มีค่ามากสำหรับเรา

"รู้ตัวว่าที่บ้านมีปัญหา ก็คือมีวันหนึ่งขี้เกียจนั่งรถเมล์กลับบ้าน ผมก็นั่งรถตู้กลับ บ้านที่บางบัวทอง พอไปถึงบ้าน โดนแม่ตีจะเป็นจะตายว่าทำไมใช้เงินสุรุ่ยสุร่าย ผมก็ไม่เข้าใจแค่สามสิบบาทเองทำไมต้องขนาดนั้น"

"If I had not experienced such problem and my parents had never fought because of that, I would not have grown up to be this aggressive. The (crisis) has made me learn something (faster than my peers did). Be it about finance, taxation, how to make money, interest, and it has prompted me to question many things. It has shaped my thought and how I look at the world including my politics. I was so pissed off that some people would not agree with the raise of (minimum) wage to 300 baht. For me, when I was young, 30-40 baht meant so much to me.

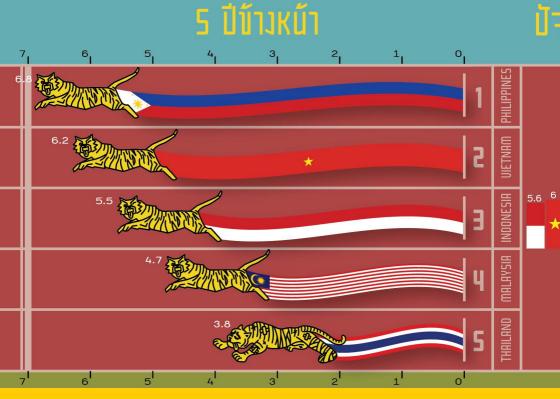
"I knew my family was in trouble. One day, I felt so tired getting on the bus home, so I decided to hop in a minivan service to my home in Bang Bua Thong. Upon arrival, my mom hit me hard scolding me for spending money so wastefully. Then, I could not figure it out how 30 baht would be such a big thing."

ประวัติศาสตร์เพื่ออนาคต

History for the Future

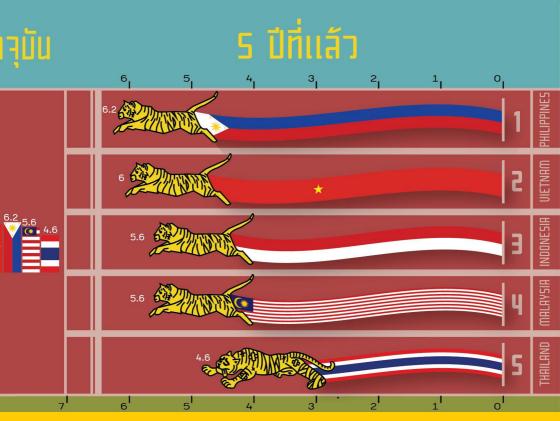

จากเสือตัวที่ 5 สู่คนป่วยใหม่แห่งเอเชีย

ในทศวรรษ 2530 ประเทศไทยได้รับการคาดหมายว่าจะเป็นเสือตัวที่ 5 ไล่หลังสิงคโปร์ ได้หวัน เกาหลีใต้ ฮ่องกง เศรษฐกิจเราเติบโตปีละ 8-13% อย่างต่อเนื่องเกือบสิบปี กลาย เป็นปาฏิหาริย์ของเอเชีย (the miracle of Asia) ในเวลานั้นรายได้ต่อหัวคนไทยมากกว่าจีน สามเท่า เงินลงทุนจากต่างประเทศจำนวนมากเข้ามาเพื่อสร้างฐานการผลิตและตลาดหุ้น ค่าแรงถูกโครงสร้างพื้นฐานที่ค่อนข้างดี การเมืองมีเสถียรภาพเป็นตัวดึงดูด

แต่ทั้งหมดเป็นแค่อดีตเมื่อเราเผชิญกับวิกฤตต้มยำกุ้ง ธนาคารและธุรกิจล้มกันระเนระนาด มูลค่าสินทรัพย์หายไปในพริบตา และหนี้ก้อนมหึมาที่เพิ่มขึ้นแบบไม่รู้ตัว พร้อมๆ กับคนตกงาน มหาศาล แม้จะฟื้นตัวมาได้แต่เศรษฐกิจไทยไม่สามารถกลับไปจุดเดิม ที่น่าเศร้าเมื่อเทียบ กับเพื่อนบ้าน เศรษฐกิจไทยในรอบ 10 ปี (2548-2558) โตขึ้นเพียง 32 % รั้งท้ายบรรดา เพื่อนบ้านอย่างเวียดนาม (70 %) อินโดนีเซีย (66 %) และฟิลิปปินส์ (60 %) ไม่เพียงแต่ เท่านั้นการคาดการณ์ของธนาคารโลกอีก 20 ปีข้างหน้า ประเทศไทยก็จะเติบโตรั้งท้ายประเทศ เพื่อนบ้านแบบเทียบกันไม่ติด จนเป็นที่มาของนิยาม "คนป่วยใหม่ของเอเชีย" แทนที่ฟิลิปปินส์ แน่นอนว่าจดเปลี่ยนที่สำคัญคือ วิกฤตต้มยำกังเมื่อ 20 ปีที่แล้วนั่นเอง

From the fifth tiger to the new sick man of Asia

In the middle of 1980, Thailand was tipped to become the fifth tiger following Singapore, Taiwan, South Korea and Hong Kong. Our economy grew 8-13 % per annum successively for almost ten years. It was a miracle of Asia. During the time, per capita income of Thai persons was three times more than that of the Chinese. Massive inflow from aboard had made it possible for the development of production hubs and the stock market. The low wages, good infrastructures and stable politics were all the pulling factors.

All were made history after Tom Yum Kung Crisis. Banks and businesses collapsed in a mass. Value of the assets vanished in a brink of time with enormous debts incurred unknowingly. Massive employment happened. Despite its recovery, the Thai economy would not revert to the same old days. Unfortunately, compared with neighboring economies, the Thai economy, in the past ten years (1995-2015) has grown by just 32%, the lowest when compared to Vietnam (70%), Indonesia (66%) or the Philippines (60%). Worse according to the forecast of the World Bank in the next 20 years, Thailand's growth would continue to lag much behind neighboring economies. It has given rise to the notion of Thailand being a "new sick man of Asia" to replace the Philippines.

Of course, a major turning point was Tom Yum Kung Crisis, 20 years ago.

ความรู้คือเครื่องทุ่นแรง Knowledge as labour-saving device

มนุษย์ไม่สามารถบินได้เหมือนนก ไม่สามารถวิ่งได้เร็ว เหมือนม้า ว่ายน้ำได้เหมือนปลา มีพละกำลังมากเหมือน ช้าง แต่มนุษย์เรามีความรู้ที่สร้างเทคโนโลยีไว้เป็นเครื่อง ทุ่นแรง และเครื่องทุ่นแรงนั้นก็มาจากการศึกษาส่งต่อ ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ในมิติทางเศรษฐกิจ ความรู้คือเครื่อง ทุ่นแรงสำหรับฟันฝ่าอุปสรรคได้เช่นเดียวกัน

Humans cannot fly like birds, cannot run as fast as a horse, cannot swim like a fish, and are not so powerful as elephants, but we have the knowledge to develop labour-saving technologies. These such labour-saving devices are made possibly by inherited knowledge to next generation. For example, we could compare our knowledge to overcome economic hurdles to a labour-saving device similar to a bicycle which would help us to travel faster.

เราต้องการผู้กำหนดนโยบายที่เป็นกลาง โปร่งใส เราต้องการผู้เล่นที่มีความรับผิดชอบ เคารพกฏ-เกณฑ์กติกา เราต้องการประชาชนที่ไม่หลงระเริง ไปกับฟองสบู่ พร้อมๆกับไม่ตื่นตระหนกกับข่าวลือ สุดท้ายเราต้องการคนขี่จักรยานที่จะช่วยนำพา เราไปข้างหน้า ซึ่งก็คือการมีส่วนร่วมของคนทั้ง สังคมนั่นเอง

We need policy makers who can develop obviously impartial policies. We need responsible players within a system of good governance. People should avoid getting into unsustainable debt and not pay so much attention to rumours.

Last but not least, we need the cyclist to drive us forward, by which we mean, we need the involvement of every one of us in this society.

แล้วเราจะไปทางไหนกัน Where do we go next?

หากเปรียบวิกฤตต้มยำกุ้งเป็นเหมือนสัมภาระ ทำให้เราเดินได้ช้าลง การกลับไปศึกษา ทำความเข้าใจมูลเหตุของวิกฤต จึงไม่ใช่เพียง แค่ดูว่าเกิดอะไรขึ้น แต่เราต้องตอบคำถามว่า เราจะปลดภาระ ได้อย่างไร

แน่นอนว่าเราไม่ได้มีคำตอบสำเร็จรูป สิ่งที่เคยใช้การได้มาก่อน ไม่ใช่จะประสบผล สำเร็จตลอด ดังเช่นนโยบายค่าเงินบาทคงที่ ซึ่งสร้างเศรษฐกิจไทยมากว่า 4 ทศวรรษ ก็กลับ เป็นสาเหตุหลักของวิกฤตตัมยำกุ้งเสียเอง

เงินทุนจากต่างประเทศที่ไหลเข้ามานั้น ไม่ใช่ของดีเสมอไป แต่ต้องดูประเภทของเงินด้วย

ถ้าไม่มีการปรับกระบวนการแบ่งปันความ เสียหาย ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ ในอนาคต ความเสียหายจะถูกโอนไปยังรัฐบาลและ ประชาชนผู้เสียภาษีอีก

การทุจริตภายในภาคเอกชนสร้างภาระ ให้กับสังคมไทยไม่น้อยไปกว่าการฉ้อราษฎร์ บังหลวง

ตราบใดที่เรายังไม่ปรับปรุงโครงสร้างที่ เอื้อต่อการตรวจสอบ การรับผิด โอกาสที่ เราจะประสบภาวะฟองสบู่ ตามด้วยวิกฤตที่ รุนแรงก็ย่อมมีอยู่ตลอดเวลา Tom Yum Kung Crisis is like a burden that doubles down our walking pace. To learn from the past, we have to learn not only what happened but also to answer how we can dispose of the burden.

There is not one single set answer. The solutions that worked before might not always work in the future. Likewise, the fixed exchange rate which had successfully kept the economy up for more than four decades became a primary cause of Tom Yum Kung Crisis.

Foreign inflow might not always be a good thing. We have look into the types of money as well.

Without any initiative on restructuring the debt obligation between the creditor and the debtor, the future burden of the damages would be transferred to the government and taxpayers again.

Corruption in private sector has caused burden to Thai society not less than corruption in public sector.

As long as there is no restructuring to provide for accountability and liability, the chance that we would encounter another economic bubble and the crisis will always be there.

ข้อมูลงานวิจัย

อภิชาต สถิตนิรามัย ธันยนันท์ ธีระพงศ์ภูเบศ เสฎฐวุฒิ โลหะโชติ กานต์ลินี ส่งสุข

ข้อมูลภาคสนาม

สรวิชญ์ ฤทธิจรูญโรจน์ ทศพร กลิ่นหอม

เอื้อเฟื้อวัตถุจัดแสดง

้กิ่งกาญจน์ ลือประดิษร์ เจนจิรา กมลเศวตกุญ ชญานิน ปั่นขยัน ชนิสา ลันสชีพ ชรรร ลันสุชีพ ณัฐจักร์ สทัศนะพานนท์ นนทรีย์ นิมิบตร นิพนธ์ สังขจันทร์ ปริชญา ปันทะวงศ์ เป็นเอก รัตนเรื่อง เปรบปพัทธ ผลิตผลการพิบพ์ พรรษิษฐ์ ต่อสวรรณ พลอย จริยะเวช พิเชษฐ์ เดชผิว พิเชษฐ์ บุญศิลป์ พิมลรัตน์ วงศ์อารยะ พิสุทธิ์ จรินทิพย์พิทักษ์ ภิญโญ ไตรสุริยธรรมา ลี ชาตะเมธีกล วสันต์ เบนซ์ทองหล่อ ศรินยา คำพิลา ศิริวัฒน์ วรเวทย์วฒิคณ ศุภรา มณีรัตน์ สมชาย เติมศักดิ์เจริญ สมบูรณ์ ศรีสุบัติ สรรเสริญ นิลรัตน์ สายชล เพยาว์น้อย อดิเรก วัภลีลา เอบก เพ็งสว่าง บริษัท วิทส์ คอลเลคชั่น จำกัด คณะลูกศิษย์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

เอื้อเฟื้อภาพและวีดีทัศน์

คามิน คมนีย์
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
เดอะสีโอ เบอร์เนทท์ กรุ๊ป ประเทศไทย
บริษัท ไท เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด
บริษัท ฟิล์ม บางกอก จำกัด
บริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
บริษัท ฮูดินี่ สตูดิโอ จำกัด
หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ
หอภาพยนตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ขอขอบคุณ

ณรงค์ กิงค์ถเนศ ธนิตย์ จิตนกล ปกป้อง จันวิทย์ พงศกร ศิริรัตน์ พรศักดิ์ ลิ้มบุญยะประเสริฐ พิชณ์ พงษ์สวัสดิ์ รังสรรค์ ต่อสวรรณ วิศิษภ์ ศาสนเที่ยง ศรานนท์ ลิ้มปานานนท์ สงคราม สวรรณปฏิกรณ์ สมเกียรติ หอมละออ สฤณี อาชวนันทกุล สรจิต ชิรเวทย์ บริษัท สยามพาร์ค บางกอก จำกัด พิพิธภัณฑ์บ้านใร่กาแฟ นิตยสารเส้นทางเศรษรี

Curated by

มิวเซียมสยาม

บทนิทรรศการ

ธนาพล อิ๋วสกล

บรรณาธิการภาษาอังกฤษ

พิภพ อุดมอิทธิพงศ์

ออกแบบและก่อสร้างนิทรรศการ

ไวท์โพสต์ แกลลครี่

ออกแบบสูจิบัตร

โค-โลคัล

